

Hälsa och mångfald

Recenserad bok: Hälsa och mångfald – ett kliniskt perspektiv.

Författare: Solvig Ekblad och Erica Rothlind (red).

Förlag: Liber AB, 2022, Stockholm.

Psykologen Solvig Ekblad och allmänläkaren Erica Rothlind, båda forskare, har redigerat en imponerande antologi. Boken ger i tjugo kärnfulla och väl-skrivna kapitel en belysning av mångfaldens olika skepnader. Det handlar om variationer i kulturell bakgrund och språk, social tillhörighet, etnicitet, ålder och sexuell läggning. De olika författarna belyser hälsa och mångfald utifrån forskning och professionell kunskap, ibland kallad förtrogenhetskunskap. Boken ger ett intressant och relevant kliniskt fokus genom problematiserande fall-beskrivningar, reflektionsfrågor och sammanfattande tydliga rekommendationer (viktiga budskap). Kapitlen avslutas med förslag på fördjupning liksom goda hänvisning till den aktuella forskningen, i många fall den egna forskningen.

Bokens innehåll spänner över ett brett fält av utmaningar för att möta kliniskt verksammas arbete med hälsa och mångfald. Centralt är mötet med människor med olika kulturell bakgrund och livserfarenheter. Medverkande i boken är specialister och professionella inom en rad olika områden: allmänmedicin, barn och ungdomspsykiatri, folkhälsovetenskap, gynekologi och obstetrik, juridik, medicinsk etik, omvårdnad, psykiatri, psykologi, psykoterapi, rehabiliteringsmedicin, trauma och stressmedicin. Denna uppsättning av författare förmedlar kunskaper och insikter från egen och andras forskning och beprövad erfarenhet på ett engagerat sätt. Boken kan möjliggöra kollegiala samtal och, som bokens redaktörer framhåller, ”inspirerar till allt söka mer kunskap – i patientmöten liksom i litteraturen”.

Boken synliggör grupper som riskeras att missgynnas i vården såsom flyktingar, traumatiserade, demenssjuka med annan kultur och språk, kvinnlig könsstämpning, utsatta för hedersvåld, barn som anhöriga, samer och asylsökande. Etiska aspekter tas upp bland annat genom en fiktiv dialog mellan Sherlock Holmes och dr Watson. Sherlock tycker att han inte blivit tagen på allvar av en ögondoktor. Dr Watson är en tålmodig lyssnare men kan inte hålla tyst utan ger Sherlock insikter i vad som beskrivs som vårdens etiska kompass. Boken belyser vikten av ett patient- eller personcentrerat förhållningssätt i mötet med patienter. Den ger också en inblick i olika arbetssätt och insatser inom område. Två exempel är Hälsoskolan och SKRs program Hälsa i Sverige., som syftar till ökad kunskap och bättre hälsa hos nyanlända. Beskrivning av den senare gjordes av Ing-Marie Wieselgren, som samma dag som hon brutalt mördades lade ut ett videoklipp med budskapet ”Hur gott vi än gör samhället så kommer människor

att stöta på svårigheter. Emellanåt är livet inte så enkelt, det är inte snällt mot oss”. Men en grundsyn som präglar hela boken är att tillsammans kan vi göra bättre och lösa problem.

Boken kom ut för ett par år sedan men den är fortfarande högaktuell. Det enda som förändrats i grunden är tyvärr den svenska asylpolitiken. Bokens mångfald och inte enfald behövs för hälsan skull. Boken vänder sig både till studerande på medicin- och vårdutbildningar och till yrkesverksamma inom vården, med fokus på allmänmedicin och psykiatri.

Charli Eriksson

*Senior forskningsspecialist, professor i folkhälsovetenskap
Institutionen för Lärande, Management, Informatik och Etik (LIME),
Karolinska Institutet*